

มาตรฐานกำหนดตำแหน่งและคู่มือการกำหนดตำแหน่ง

Oct 16, 2026 · @ www.filedeedee.com

1. ภาพรวม: มาตรฐานกำหนดตำแหน่งคืออะไร

มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง (Job Specification) คือ "กติกากลาง" ที่ ก.พ. ใช้จำแนกตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นประเภทและสายงาน แล้วจัดระดับตามคุณภาพของงาน ส่วนราชการต้องใช้มาตรฐานนี้ทุกครั้งที่กำหนดตำแหน่ง บรรจุ แต่งตั้ง และเลื่อนระดับ

1.1 ฐานกฎหมายใน พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน 2551

มาตรา	สาระ
45-46	4 ประเภทตำแหน่ง 15 ระดับ
47	อ.ก.พ.กระทรวง กำหนดว่าส่วนราชการมีตำแหน่งใด จำนวนเท่าใด ประเภท สายงาน ระดับใด — ต้องเป็นไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง
48	ก.พ. จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง — จำแนกเป็นประเภทและสายงานตามลักษณะงาน จัดตำแหน่งที่คุณภาพงานเท่ากันโดยประมาณไว้ระดับเดียวกัน และต้องระบุ ชื่อตำแหน่งในสายงาน, หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก, คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง
61	ห้ามแต่งตั้งในสายงานที่ไม่มีในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง
62	ต้องมีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติเฉพาะ เว้นแต่ ก.พ. อนุมัติ; ปริญญาที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะต้องเป็นคุณวุฒิที่ ก.พ. รับรอง
131	ลักษณะ 4 ใช้บังคับเมื่อ ก.พ. ประกาศมาตรฐานกำหนดตำแหน่งเสร็จ (ใช้จริง 11 ธันวาคม 2551)

1.2 จำนวนสายงานเมื่อเริ่มระบบ

ก.พ. จัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งรวม 245 สายงาน: บริหาร 4, อำนวยการ 3, วิชาการ 149 และทั่วไป 89 สายงาน ([ผู้จัดการออนไลน์](#)) — จำนวนสายงานมีการเพิ่ม ยุบ และรวมภายหลัง จึงควรตรวจสอบรายชื่อปัจจุบันจากสำนักงาน ก.พ.

1.3 แนวคิดเบื้องหลัง

ระบบ 2551 เปลี่ยนจาก "ระดับ 1-11 (ซี)" เป็น ระดับชั้นงานแบบกว้าง (Broadband) แบ่งตามกลุ่มลักษณะงาน และเน้น ผลสัมฤทธิ์และบทบาทหน้าที่ เป็นตัวนำในการจัดตำแหน่ง — งานที่ผลสัมฤทธิ์เหมือนกันจัดรวมกัน งานที่ผลสัมฤทธิ์ต่างกันแยกสายงาน ([คู่มือการจัดทำแบบบรรยายลักษณะงาน สำนักงาน ก.พ.](#))

2. องค์ประกอบของมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง

มาตรฐานกำหนดตำแหน่งของแต่ละสายงานเขียนในรูปแบบเดียวกัน ข้อสอบมักถามว่า "ส่วนใดไม่ใช่องค์ประกอบ" หรือ "ข้อความนี้อยู่ในส่วนใด"

ส่วน	เนื้อหา
ตำแหน่งประเภท	บริหาร / อำนวยการ / วิชาการ / ททั่วไป
ชื่อสายงาน	เช่น สายงานทรัพยากรบุคคล
ลักษณะงานโดยทั่วไป	ขอบเขตงานของทั้งสายงาน
ชื่อตำแหน่งในสายงาน	เช่น นักทรัพยากรบุคคล
ระดับตำแหน่ง	เช่น ปฏิบัติการ ชำนาญการ
หน้าที่และความรับผิดชอบหลัก	บทบาทของระดับนั้น + ลักษณะงานที่ปฏิบัติแยกเป็น "ด้าน"
คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง	คุณวุฒิ และระยะเวลาดำรงตำแหน่งที่ต้องมีก่อนขึ้นระดับ
ความรู้ความสามารถที่ต้องการ (บางสายงาน/บางส่วนราชการ)	ความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็น

2.1 "ด้าน" ของหน้าที่ความรับผิดชอบ แยกตามประเภทตำแหน่ง

ทุกตำแหน่งต้องมียานอย่างน้อย 1 งานในแต่ละด้าน ([คู่มือการจัดทำแบบบรรยายลักษณะงาน](#))

ประเภท	ด้าน
วิชาการ (4 ด้าน)	ด้านการปฏิบัติการ, ด้านการวางแผน, ด้านการประสานงาน, ด้านการบริการ
ทั่วไป (2-3 ด้าน)	ด้านการปฏิบัติการ, ด้านการบริการ, + ด้านการกำกับดูแล (เฉพาะตำแหน่งหัวหน้างาน)
อำนวยการ / บริหาร (4 ด้าน)	ด้านแผนงาน/การวางแผน, ด้านบริหารงาน, ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล, ด้านการบริหารทรัพยากรและงบประมาณ

10. เก่งข้อสอบ 25 ข้อ พร้อมเฉลย

ปรนัย 4 ตัวเลือก เน้นมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง การวิเคราะห์งาน JD อัตราค่าจ้าง และสมรรถนะ

1. ผู้มีอำนาจจัดทำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญคือข้อใด
 - ก. อ.ก.พ.กระทรวง
 - ข. ก.พ.
 - ค. ก.พ.ร.
 - ง. ปลัดกระทรวง
 - **เฉลย ข. มาตรา 48**
2. ข้อใดไม่ใช่สิ่งที่มาตรา 48 กำหนดให้ต้องระบุไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง
 - ก. ชื่อตำแหน่งในสายงาน
 - ข. หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก
 - ค. คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง
 - ง. อัตราเงินเดือนขั้นสูงของตำแหน่ง
 - **เฉลย ง.**

แหล่งอ้างอิง

- [คู่มือการจัดทำแบบบรรยายลักษณะงาน \(สำนักงาน ก.พ., พ.ย. 2553\)](#) — ชุดคู่มือ 7 เล่ม, การวิเคราะห์งาน, Role Profile, ด้านของหน้าที่, คำบรรยายระดับ
- [พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 \(ฉบับราชกิจจานุเบกษา\)](#) — มาตรา 8, 13, 16, 18, 45–48, 57, 61–62

ตัวอย่าง.....